

Trianon – Bakunintól Sonnenfeldtíg

A mai magyar szemében Trianon leegyszerűsítve jelentkezik, sorsunk egyedülálló rövidzárlatos pillanataként; háborús kimerültségünk, Benešek és az utódállamok ügyessége és a mi politikusaink éhetetlensége együttesen és szükségyszerűen idézték elő a katasztrófát. Ehhez még két magyarázat jött a tragédia okául: a két világháború között általában a Károlyi-kormányt és a proletár-diktatúrát vádoltuk, majd a szovjetmegszállás óta az a szólam, hogy Magyarország nem lépett idejében a demokratikus fejlődés útjára. Ma már látjuk idekint, és az események történelmi távlatában, hogy Trianon kérdésére nem lehet ilyen egyszerű válasszal felelni. Aki nem sajnálja a fáradságot belemélyedni a kritikus időszak részletesebb történelmi irodalmába, összefüggéseket kereső figyelmét azonnal megragadja, hogy a fenti megállapításokkal szemben a magyarság nem kábult nemzetként várta az elkerülhetetlennek látszó végzetet, hanem ellenkezésképp, a világpolitikai hatásokra végtelenül érzékenyen, alkalmazkodó iránykereséssel igyekezett a lehetőségek minden változatának megfelelni, hogy a nagyhatalmak nyíltan kimondott országpusztító, nemzetgyilkoló merényletét elkerülje, vagy lefékezze.

Hogy kellőképpen érzékelhessük, mennyire elháríthatatlan volt a magyarok részéről a nagyhatalmak trianoni bűncselekménye, ebben a fejezetben láncrafűzve adjuk egy otthoni könyv megállapításait az 1919-es év mozgalmeseményeiről, kivonatosan és megjegyzés nélkül egyetlen hosszú fejezetben. (Juhász Gyula: Magyarország külpolitikája 1919–1945, A Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete, Kossuth Könyvkiadó, 1975.):

A szövetséges hatalmak Ausztria–Magyarországgal 1918. november 3-án Páduában írták alá a fegyverszüneti szerződést. ... • Magyarország esetében a történelmi határokat (Horvátország nélkül) tekintette fegyverszüneti vonalnak. ... • 1918. október 28-án a Cseh Nemzeti Tanács bejelentette a független Csehszlovák Köztársaság megalakulását. Október 30-án a Szlovák Nemzeti Tanács deklarálta Szlovákia függetlenségét és a cseh állammal való egyesülését. Október 29-én a horvát tartománygyűlés kimondta csatlakozását a szerb–horvát–szlovén államhoz. Október 27-én a Monarchiában élő románok, 31-én pedig az ukránok adták hírül kiválásukat. 30-án az osztrák nemzetgyűlés elfogadta Ausztria új, ideiglenes alkotmányát. Végül 1918. október 31-én Magyarországon is győzt a polgári demokratikus forradalom, hatalomra jutott a független magyar köztársaságot kikiáltó Károlyi-kormány. ... • Az antanthatalmak 1915. augusztus 18-i emlékirata kilátásba helyezte Szerbiának Bosznia–Hercegovinát, Szlavóniát, Horvátországot és Fiumét. Az 1916. augusztus 17-i bukaresti szerződés Romániának szánta Erdélyt, a Bánátot egészen a Tiszáig, továbbá Bukovinát. ... • Befolyásos antantkörök a Habsburg-birodalom szétdarabolásának szükségességét hangoztatták. ... • Anglia a széthullás tényét, mint változathatatlan, tudomásul vette. ... • 1918 nyarán elismerték a Csehszlovák Nemzeti Tanácsot, mint hadviselő szövetségest. ... • 1918 őszén a Monarchia darabokra hullott. ... • Ma-

Ilyen a világ! (16)

Kedves Olvasóim!

Világkormány elképzelés volt már az ókorban is. Értelmes elképzelés a nemzetközi arénában uralkodó anarchia ellenében, de megvalósítása csak egyetlen hatalom mindenképp fölé emelésével lehetséges. A párizsi eszmerend ápolja a törekvést, ideológiák politikai érvényesítésével indokolja a hatalom kisajátítását. Az itt tárgyalt időpontban a szocializmusban látták a megoldást: központi hatalom

által irányított államok szövetsége, egyetlen, kizárólagos ideológia, ami átszövi a társadalmat az elkötelezettek ellenőrzése által. Alapja a két rendszer (USA–USSR) egymáshoz közelítése. A törekvés ekkor még erős társadalmi ellenállásba ütközött az Egyesült Államokban. Ezért kellett volna felmutatni eredményt, fejlődést a szovjet-irányította oldalon.

Csapó Endre

gyarországon ... általános volt az a felfogás, hogy a győztes hatalmak a polgári demokratikus és wilsoni elveket valló Károlyi-kormányt jóindulattal fogják kezelni. ... • A nemzetközi realitások azonban nem igazolták ezeket az illúziókat. Az antanthatalmak magatartását Magyarországgal szemben nem a kormány polgári demokratikus volta határozta meg, hanem az a tény, hogy Magyarország a vesztesek közé tartozott. ... • A nagyhatalmak érdekei ... az erős cseh, román, dél-szláv állam kialakulására irányuló törekvéseket erősítették Magyarországot rovására. ... • a keleti antanthaderő, amely nagyrészt a szerb hadsereg alakulataiból állt, Franchet d'Esperey francia tábornok vezetésével ... 1918. november 5-én átlépte a Szávát ... • ... a magyar kormány november 5-én elhatározta, hogy küldöttséget meneszt Belgrádba Franchet d'Esperey tábornokhoz ... dokumentálni az eddigi politikával való szakítást és antant-barátságát. A Károlyi-vezette magyar delegáció ... aláírta a Franchet d'Esperey által előterjesztett katonai konvenciót. ... • Clemenceau felháborodottan vonta felelősségre Franchet d'Esperey-t a belgrádi katonai konvenció megkötése, a Károlyi-kormány de facto elismerése miatt, továbbá azért, hogy a szlováklakta területek magyar közigazgatás alatt maradtak. December elsejei levelében a következőket írja: „egy állítólagos magyar állam” megbíztaival kötötte a fegyverszünetet, olyan államéval, „amelyet a szövetségesek nem ismernek el, s amely nemzetközileg nem is létezik”. ... • A román csapatok december 5-én átlépték a demarkációs vonalat. A cseh kormány Párizsban indított akciót, és elérte, hogy az egyezmény ellenére megszállja Szlovákiát. A megszállt területeken nem vették figyelembe a magyar közigazgatás fenntartásáról szóló pontot. ... • A Károlyi-kormány ... még az egyezmény megsértése után sem szállt szembe a megszállókkal. ... • ... a hadsereg gyors felbomlása – amit siettetett a kormány pacifista irányvonala – eleve kizárta ezt az eshetőséget. ... • Párizsban a magyar „alkotmánnyal” szemben 1918 decemberétől kezdve kifejezetten ellenséges magatartás érvényesült. ... • December 3-án Vix közölte Károlyival: Franciaország nem ismeri el kormányát. London és Washington hamarosan csatlakozott a francia állásponhoz. ... • A március 20-án este összeülő minisztertanácsban Károlyi megállapította, hogy a kormány antant-barát külpolitikája csődbe jutott. Úgy vélte, hogy a hatalmat azoknak kell átvenniük, akik támaszkodhatnak az ország egyetlen szervezett erejére, a munkásosztályra. ... • 1919. március 21-én, a Gyűjtőfogházban folytatott tárgyalások eredményeként, a kommunista és a szociál-

demokrata vezetők megállapodtak a két munkáspárt egyesülésében, a hatalom átvételében és a Tanácsköztársaság kikiáltásában. ... • ... a tanácskormány az antantbarátság helyett a szövetségest Szovjet-Oroszországban kereste ... és fegyveres szövetséget ajánlott Oroszország proletárjainak. ... • (Bizonyos angol és amerikai szimpátiákkal szemben) Franchet d'Esperey azon fáradozott, hogy megszervezze a román, szerb és cseh csapatok támadását a Tanácsköztársaság ellen. ... • ... Május első napjaiban ... a román intervenciók elérték a Tisza vonalát. A franciák bevonultak Makóra és Hódmezővásárhelyre. Az olasz és francia tisztiek vezetésével csehszlovák csapatok megszállták Kárpátalját, és megteremtették az összeköttetést a románokkal. A cseh intervenciók május 2-án elfoglalták Miskolcot, ugyanakkor pedig közvetlenül Salgótarján elé értek. A tanácskormány a Vörös Hadsereg újjászervezésével egyidejűleg az északi, csehszlovák frontra koncentrálni kezdte. ... • 1919. június 7-én a Négyek Tanácsa Clemenceau javaslatára jegyzéket küldött Budapestre ... hogy az antant haladéktalanul a legszélsebb rendszabályokhoz folyamodik, amennyiben a budapesti kormány nem szünteti be azonnal a csehszlovákok elleni hadműveletet. ... • A végleges határok kijelölése ekkor már tulajdonképpen megtörtént. A csehszlovák, illetve a román és jugoszláv határt kijelölő bizottságok már március 3-a és 12-e között, tehát a Tanácsköztársaság létrejötte előtt előterjesztették jelentéseiket. ... • Június 15-én megérkezett Clemenceau újabb ultimátumszerű távirata. Ebben a francia miniszterelnök megjelölte a végleges határokat. ... • A reménytelen nemzetközi, belpolitikai és katonai helyzetben, amikor a román csapatok már átlépték a Tisza vonalát, s gyors ütemben haladtak Budapest felé, 1919. augusztus 1-jén a pártvezetőség és a Kormányzótanács együttes ülése a Kormányzótanács lemondása mellett döntött, s a hatalmat egy szakszervezeti vezetőkkel álló kormánynak adta át. ... • A Peidl-kormány nyomban megalakulása után kapcsolatba lépett az antant egyetlen budapesti képviselőjével, Romanellivel. Bejelentette a kormányváltozást: kérte, hogy a román csapatok szüntessék be az előnyomulást. ... • Romanelli azonnal értesítette Párizst, ahonnan az a válasz érkezett, hogy a békekonferenciának semmi oka beavatkozni Magyarországot belügyeibe. ... • A román csapatok 1919. augusztus 3-án Budapest alá értek, s délután bevonultak a fővárosba. ... • ... augusztus 5-én a románok ultimátumot adtak át a „szakszervezeti kormánynak”, amiben a győzők jogán új fegyverszüneti feltételeket szabtak, amelyek az ország

teljes gazdasági kifosztásával voltak egyértelműek. Egy nappal az ultimátum átadása után, augusztus 6-án, az ellenforradalmárok egy csoportja, élén Friedrich Istvánnal ... puccsszerűen lemondásra kényszerítette a „szakszervezeti kormányt”. A puccs után Habsburg József főherceg ... bejelentette, hogy mint kormányzó átveszi az ország vezetését és Friedrich Istvánt nevezi ki miniszterelnökké. ... • A Friedrich-kormány minden szempontból alkalmatlannak látszott arra, hogy megfeleljen az antanthatalmak követelményeinek. Túláságosan „reakciós” volt. ... • Friedrich is tárgyalásokat kezdett a román katonai vezetőkkel különbefe megkötéséről. A románok a megegyezés minimális feltételeként a Tiszától keletre fekvő egész terület Romániához való csatolását jelölték meg, sőt egyes források szerint a feltételek között a román királynak Magyarország uralkodójaként való elismerése is szerepelt. ... • Mindent egybevetve, 1919 augusztusában az antant hatalmak úgy látták, hogy Magyarországon pillanatnyilag a tőkés társadalom restaurálásának és a rend fenntartásának egyetlen biztosítéka a román megszállás. ... • Franciaország támogatta a román igényeket, és a megszállás meghosszabbításában kezére játszott a román kormánynak. ... • ... augusztus 23-án sikerült lemondásra kényszeríteni József főherceget kormányzói tiszteréről. Az egyetlen feltétel a Habsburg-restauráció kizárása. ... • Clerk, (az antanthatalmak budapesti megbízottja) az új kormány megalakítására összpontosította erőfeszítéseit. Már november elején közölte Horthyval; a románok kivonulása után csapatai birtokba vehetik a fővárost, amennyiben hajlandó formális biztosítékot adni, hogy fegyveres alakulatai fenntartják a rendet és tartózkodnak az atrocitásoktól. ... • Horthy viszont nyilatkozatot írt alá arról, hogy „a hadsereg alárendeli magát az antant-megbízott közreműködésével létrejött kormánynak”. ... • November 14-én a román csapatok kivonultak Budapestről. ... • A hadsereg, Horthyval az élen, november 16-án bevonult Budapestre. ... • 1919. december 1-jén Clemenceau a nagyhatalmak nevében felszólította a magyar kormányt, küldje el megbízottait a békekonferenciára. ... • A magyar békedelegációval a nagyhatalmak képviselői jószerivel szóba sem álltak. ... • Apponyi január 16-án a békekonferencián beszédet mondott, amelyben válaszolt a békefeltételekre, s azt javasolta, hogy az összes vitás területek kérdésében népszavazás döntsön. ... • A magyar uralkodó körök, bár a feltételeket rendkívül sérelmesnek találták, az aláírás mellett döntöttek – elsősorban azért, mert nem volt más választásuk.”

★

Magyarországnak valóban nem volt más választása. A négyéves világháború után a nagyhatalmak Magyarország ellen folytatott egyéves háborúja nem végződhetett másként, mint ahogyan azt a közép-európai rend ellen indított háború előtt eltervezték. Amint láttuk a fenti idézetekből, a győztes hatalmak könyörtelenségén a magyar nép semmivel sem tudott enyhíteni.

T. G. Masaryk „A világforradalom” című könyvének Előszó-jában írja:

„Beszámolókat tartottam e könyvben a világforradalom alatt 1914-től 1918-ig kifejtett külföldi tevékenységemről”. Ma már tudjuk, hogy ez se nem túlzás, se nem elszólás. Közép-Európa a világforradalom útjában állt. Ebben a könyvében írja: „Gyakran jártam Szlovákiában és jól ismertem az országot, meghatároztam határait Magyarországgal felé; biztonság kedvéért felkerém dr. Hajn Antalt, hogy egy ismerősével – egy katonatiszttel – rajzoltassa meg a térképen Szlovákia déli határát. Ezzel a vázlattal és a fontosabb határállomások neve jegyzékével utaztam külföldre.”

A szláv népek nacionalista tervezői a világforradalomhoz kapcsolták közép-európai uralmuk elképzeléseit. A XIX. század első felében a liberális baloldal táborán belül német és orosz vetélkedés folyt. Marx és Engels a német népre alapították elképzeléseiket, Bakunin a „népek unióját” gondolta létrehozni szláv vezetéssel. Bakunin, Feuerbach követőjeként az „elnyomott” szláv népekre akarta építeni a liberális világot. „Egy orosz hazafi kiáltványa a szláv népekhez” című írásában, 1848 végén, így fogalmazta meg Moszkva szerepét: „Mint orosz és szláv nem hiszek a történelmi Oroszország rendeltetésében, de hiszek egy új, forradalmi Oroszországban, amely vérenek tűzével bevilágosítja egész Európát. ... Vér és tűz óceánjából fog lelétezni Moszkvából a magas égre a forradalom csillaga, és az lesz a vezérőloja a felszabadult emberiségnek.”

Orosz lényegét nem tagadta meg, amikor a Pánszláv Federáció határait éppen úgy képzelte el, mint a pánszláv nacionalista Danilevsky 1869-ben. Danilevsky Pan-Slavia nevű birodalmát területileg pontosan meghatározta: „magában foglalná az orosz cári birodalmat 1869-es határaival (tehát Lengyelország még benne van) ehhez hozzájön Galícia, Észak-Bukovina, Magyar Kárpát-ja, Bohémia, Morvaország, Szlovákia, Szerbia, Horvátország, Szlovénia, Montenegró, Bosznia–Hercegovina, Észak-Albánia, a Magyar Bánát és Vajdaság, Dalmácia, Isztria, Trieszt, Karinthia kétharmada, Stájerország egy ötöde, Bulgária, Macedónia nagy része, Rumánia az Osztrák Bukovinával és a Magyar-Transylvania felével, Görögország Thessaliával, Délnyugat Macedónia, Kréta, Rhodes, Cyprus, maradék Magyarország és végül Konstantinápoly és környéke.”

1919 magyarjai nem sokat hallottak Bakuninról és Danilevskyról, és fogalmuk sem volt, hogy mindaz ami körülöttünk és velünk történik, ennek a két eszelős forradalmárnak az agyában született meg két emberöltővel azelőtt, és hogy a szláv világalmai örület a nyugati nagyhatalmak titkos háborús programja lett. Wilson elnök nem volt egy „lonely idiot”, radikális irányzatú egyetemen elnökké preparált forradalmárként a népek modern megváltójának hitte magát, és idejében beugratta az Egyesült Államokat az európai polgárháborúba. Mögötte ott volt nagy apparátussal „Colonel” Mandel House, aki állandóan abraolotta őt újabb

gyakorlati ötletekkel. Tőle származik a hírhedt 14 pont is, és a Népszövetség gondolata, mint a tervezett **Világkormány** előépítménye. Trianont előkészítő szerepét mai napig sem mérte fel a magyar történetírás.

Trianon azért kellett, mert a Népszövetséghez sok kis köztársaságra volt szükség. Hogy ezeket járszalagon tartassák, bőven megtölték őket magyar területekkel. És hogy a magyarság teljesen erőtlenné váljon, ezért ezeken a helyzeteken, a legkisebb államra nyomorították.

Ne tévesszen meg minket az, hogy az antant hatalmak szovjetellenes szövegeket hangoztattak 1919-ben. Tervük változatlanul a szocialista átállás feltételeinek a megteremtése volt. Valójában – bár pénzzel és hadianyaggal támogatták az oroszországi bolsevistákat – a szocialista felépítést féltették az orosz kisajátítástól, akiknek évszázados álmuk és beidegzett törekvésük a Nagyszlovák Birodalom létrehozása. Ennek a nagy orosz törekvésnek a közép-európai frissen létesített ingatag köztársaságok és balkáni királyságok nem tudtak volna ellenállni. Az orosz út az 1917-es oroszországi bolsevik forradalom győzelme után csak egyképpen haladhat a világorradalom felé: orosz katonai hódítással, ami kockázattal jár az ügy részére.

57 évvel később

erre utalt az amerikai külügyi hivatalból az a bizonyos **Helmut Sonnenfeldt**, akinek a „doktrínáját” a magyar emigrációs sajtó teljes egészében félreértette. (Helmut Sonnenfeldt Henry Kissinger régi barátja és menekült társa a hitleri Németországból. Amikor Nixon kinevezte Kissingert a nemzeti biztonság tanácsosának 1968-ban, régi barátját, aki a külügyminisztérium kommunista-szakértőjeként a szovjet és kelet-európai ügyek osztályának igazgatója volt, maga mellé vette, mindvégig, Kissinger külügyminisztersége idején is, minden fontos tárgyaláson mellette volt. 1975 decemberében Sonnenfeldt, mint a külügyminiszter első munkatársa és annak távollétében kvázi- külügyminiszter, Londonban tartózkodása idején az Egyesült Államok nagykövetségére tanácskozási hívták az Európában szolgáló amerikai nagykövetekeket, aminek során Közép-Európára vonatkozóan általános követendő irányelveket adott. A politikai irodalomba ez mint „Sonnenfeldt-doktrína” került be, és meglepő nyílt megállapításai miatt mint ilyen, sokáig híres (hírhedt) idézetként fontos információs anyag lett. Megtudtuk belőle végre azt, hogy a magyar ügyek kiknek a kezében vannak, és miért a kettősség a hivatalos amerikai anti-kommunizmus és a gyakorlati politika terén. Sonnenfeldt többek között kijelentette ez alkalommal, hogy kívánatos volna, ha a Szovjetunió „szerves kapcsolatokat” létesítene az ellenőrzése alatt álló kelet-közép-európai államokkal, mert a mostani viszony pusztán nyers erőszakra épül, és ez veszélyes. Azt ajánlotta, hogy az Egyesült Államok segítse elő a szovjet gyarmatrendszer stabilizálódását és ugyanekkor a Szovjetunió liberálisabb kezeléssel segítse elő ugyanezt a célt, mely az „új békerendszer” alapja.)

Sonnenfeldt valójában szeméretet a világorradalmár partnernek, Moszkvának, hogy a Szovjetunió nem tudott olyan nemzetközi struktúrákat létrehozni a gondjaira bízott területen, amelyek természetes vonzóerővel hatnának a népekre. A szovjet tábor egyetlen összekötő abroncsa a nyers erő, a szovjet hadsereg jelenléte. Moszkva

befolyását Kelet-Európában el kell fogadni, nem mint egy kívánatos állapotot, de mint fennálló tény. A kis-singeri politika az európai stabilitást igyekszik fenntartani, mely szerint Moszkva befolyási övezetén kívül kommunisták (nyilván csak a moszkvaiak) ne vegyenek részt a hatalomban. Más szóval, Nyugaton ne a moszkvaiak akarjanak bolsevizálni, az ő feladatuk az, hogy ügyesebben bánjanak a kelet-európai népekkel, mert a szerves viszony nagy veszélyt jelent: *„Azt akarjuk, hogy a Szovjetunió elfogadja a kelet-európai államok nagyobb önállóságra való fejlődését Magyarország (1956) és Csehszlovákia (1968) megisméltése nélkül”*. Még érthetőbben: Szíveskedjenek úgy bolsevizálni, hogy ne adjanak módot antibolsevista lázadásra.

★

Trianon ellen nincsen más fegyverünk, mint a bátran kimondott szó, és azt annál gyakrabban kell alkalmazni, minél reménytelenebbnek látszik a küzdelem.

A politikai légkör, ami Trianont létrehozta, az elvetemült embertelenség olyan példáját adta a világnak, amely milliók ellen elkövetett bűneivel a genocidiumot tette a törvényes politika eszközévé. Ezáltal jelent – a magyar tragédián túl – világveszedelmet. És valóban, a tőmeggyilkos XX. század bűneinek sorozatát, Trianonnal vezette be. A tyúktolvajokra és zsebmetszőkre még maradt törvény, de nemzetek elpusztításáért, milliók nyomorba döntéséért, háborúk indításáért és rabszolga-államok létesítéséért már erkölcsi fórum sincs, amely szavát hallatná. A XX. század barbarizmusa Trianonban kapott legalitást, és az előző évszázadot jellemző barikád-harcos helyett – aki még legalább hitte, hogy a nép jogaiért vállal küzdelmet, üldözést és halált – a mi századunkat a géppisztolyos, harisnyába húzott fejű terrorista alakja jelképezi.

Trianon nem elszigetelt bűncselekmény volt, hanem része egy folyamatnak, amely a történelem természetes fejlődése ellen igyekszik átalakítani a világot, amelynek már nem az egyéni civilizációjuk és boldogulásuk érdekében versenyző nemzetek lesznek az alapja. Az **Új Világrend**, ahogy a művi átalakulást nevezik, egyetlen központból fogja irányítani a föld összes népeit, egyéni vágyaik és természetük szabta kultúrigényeik, fejlődési ütemük helyett egy tudósok által előirányozott és központi rendőrség által ellenőrzött „magasabbrendű” kollektív életrendbe szervezi, amit azért kell elfogadni az emberiségnek, hogy a *„nemzetek rendszereből fakadó örök háborúk állapotából a világbéke gondtalan állapotába jussunk”*. Ennek volt útjában a „nemzetiségeket elnyomó” Monarchia és Magyarország, és ennek érdekében van a békés együttélés a Szovjetunióval, amely minden hibája és kegyetlensége ellenére a világ kollektív rendje felé tereli a rábízott népeket.

(Ausztráliai Magyarország 1976 június)

Sonnenfeldt leleplezte az amerikai külpolitikát

Hónapok óta foglalkoztatja az emigrációs sajtót az ún. Sonnenfeldt-ügy, amely komoly méretű aggodalmat keltezt magyar körökben. Először történt, hogy amerikai politikai személyiség az oroszok által megszállva tartott európai országokat a Szovjetunió jogos érdekeinek területeként említette. Ez eset nagy port vert fel Amerikában elsősorban.

Bebizonyosodott, hogy a közvélemény igenis érzékenyen reagál a közép-európai államokat érintő kérdések iránt és a külügyminisztérium számtalan nyilatkozatra kényszerült, hogy Európa-ellenes politikájának további leplezését fenntarthassa. Ezek a nyilatkozatok egymásnak ellentmondtak és naponta változtak, és kínos helyzetbe hozták az adminisztrációt.

Természetesen emigráns magyar részről is levelek, beadványok mentek az Egyesült Államok külügyminisztériumába és azok küldői mind elkenő, mellébeszélő, megnyugtató szándékú válaszokat kaptak. Ausztráliából is ment tiltakozás. Egy ilyen levélre érkezett választ megküldtek újságunknak, amelyet közérdekű tartalma és fondorlatos taktikája miatt itt közlünk:

„Megkaptam május 21-i levelét, melyben azt kívánja a kongresszustól, hogy hivatalos kivizsgálást indítson Mr. Helmut Sonnenfeldt Kelet-Európára vonatkozó kijelentései miatt.

Bizonyára tudja, hogy a külügyminisztérium több ízben tett nyilatkozatot Sonnenfeldt megállapításainak tisztázására, és ő maga is sajnálatát fejezte ki a »szerves« szó használatáért. Ilyen körülmények között nem valószínű, hogy Mr. Sonnenfeldt megjegyzései megfeleljenek az Egyesült Államok politikájának.

Egyébiránt Mr. Sonnenfeldt, ellentétben Kissinger külügyminiszterrel, nem képviseli az Egyesült Államok elnökének a nézetét, és nem tekintendő a mi politikánk szószólójaként, melyet a törvényhozó és törvényvégrehajtó szervek foglalnak szabályzatba és az elnök hirdeti ki.

Sajnáljuk, hogy Mr. Sonnenfeldt nem megfelelő szavakat használt, és azt is, hogy nemhivatalos kijelentések kiszivároghatnak a végrehajtó szervektől. Másrészt, a tisztázások ismeretében, nem tűnik ez az ügy olyannak, amit érdemes méretein túl felújítani, vagy politikai mederbe terelni.”

Helmut Sonnenfeldt – akinek nevét ez az ügy tette általánosan ismertté – 25 éves kora óta a State Department (külügyminisztérium) alkalmazásában áll. A Time 1976. április 12-i száma közli, hogy: – Kissinger régi barátja, 49 éves, mindketten Hitler Németországának zsidó menekültjei, a II. Világháború alatt találkoztak. Kissinger emelte magas pozícióba 1968-ban a nemzeti biztonság tanácsosaként első munkatársává. Kissinger erőszakos egyéniségét is felülmúlja: *„egyetlen olyan pacák (guy), aki mellett még Kissinger is egy kedves emberi lénynek tűnik.”*

Alkalmasnak találjuk a fent idézett US külügyi hivatali levél megállapításait szemben a tényeket felsorolni az alább összeállított részletekben, amelyek a *Nemzetőr* ismertetéseiből származnak:

– Tavaly decemberben Kissinger dr. átutazóban Londonba hívta össze az Európába akkreditált amerikai követekeket, hogy külpolitikájának különösen a Szovjetunióval szemben az egész világot átfogó íveléséről tájékoztassa őket. Bizalmas előadásának lényegét azután rejtjelzett körtávirat alakjában közölték – amint ez már általában szokásos – a londoni találkozón jelen nem volt amerikai külképviseleti szervek vezetőivel. Helmut Sonnenfeldt kiegészítő kommentárt fűzött főnöke tájékoztatójához kelet-európai vonatkozásban. Kommentárjának lényege amerikai és angol lapok által került nyilvánosságra, melyekből – szó szerinti szövegközlés hiányában – Sonnenfeldt értelemszerűen az alább közölt tájéko-

zatást adta:

A Szovjetunió fejlődése egyenlőtlen folyamat – számos hézag és hiány szakítja meg unostaltan, amelyet csak a (nálánál fejlettebb) külvilág képes pótolni bizonyos esetekben. A Szovjetunió feltörése mint birodalmi igényű hatalom: ügyefogyott. Nélküli azt a varázst, az ideológiai, jogalkotási, kulturális és szervezőtechnikai mintaképek vonzerejét, amelyet elődei, a francia, angol és német impériumok sugároztak ki magukból. Különösképpen Kelet-Európában az egyetlen és legfontosabb egyesítő tényező, a Szovjetunió fegyveres hatalma. Ezenkívül semmiféle életképebb szerves képződmény (more viable organic structure) nem jött ott létre.

A Szovjetunió képtelensége arra – mondta tovább Sonnenfeldt – hogy feléje áradó katasztrofális vonzalmakat gerjesszen Kelet-Európában, szerencsétlen történelmi kudarc, mivel az a Kelet-Európa bizony a Szovjetunió természetes hatás- és érdekkörébe tartozik. Kétszeresen nagy baj tehát – húzta alá mondanivalóját Sonnenfeldt – hogy ezen a létérdekű és döntő fontosságú területen az oroszok nem voltak képesek olyan érdekeltségi gyökereket verni, amelyek erősebbek a pusztító erőhatalomnál.

Kelet-Európát illetően Amerikának érdekében áll az eseményeket hosszú távon úgy befolyásolni, hogy ne kerüljön előbb-utóbb olyan kiállópontra sor, amely kiválthatna egy harmadik világháborút. Az amerikai politikának tehát nyilvánvaló fogékonyságot kell mutatnia a Kelet-Európában autonómabb életformára törekvő irányzatokkal szemben, persze mindenkor az erős szovjet geopolitikai befolyás szabta kereteken belül. Ez már bevált a lengyeleknél – tette hozzá Sonnenfeldt – akik erőt tudtak venni romantikus politikai hajlamaikon, amelyek a múltban annyi katasztrófába döntözték őket. Hasonló folyamat megy most végbe Magyarországon is, ahol Kádár János szereplése figyelemre méltó. ...

Az Egyesült Államok Kongresszusából feléje zúduló felháborodott kérdésekre válaszolva Kissinger dr. azzal igyekezett lecsillapítani a háborgó hullámokat, hogy Sonnenfeldt nyelvezete „egyes kitételeiben nem volt szerencsés”. A vihar azonban csak nem akart elülni. Kiváltképpen nem a londoni THE TIMES Sonnenfeldt-szövegverziójának közlése után. Ez ugyanis úgy idézte Sonnenfeldt, hogy *„Amerika kelet-európai politikája törekedjék olyan fejlődésre, amely a Kelet-Európa és a Szovjetunió közti viszonyt alkalmas szervessé alakítani”*. Mivel ezt viszont úgy értelmezték sokan, hogy a Szovjetunió és a rab nemzetek alkossanak egyetlen szerves egészet, Sonnenfeldt is kénytelen volt sajtóértekezleten védekezni, amelynek során beismerte, hogy helytelenül használta az adott szövegben a „szerves” (organic) szót. Ő olyan viszonyra célozott, amelyen belül a Szovjetunió eltűri a kelet-európai országok belső önkormányzatát és nemzeti öntudatát.

Mondanunk sem kell, hogy a hatás rosszabb volt, mintha Sonnenfeldt semmit sem mondott volna. Ugyancsak sikertelen maradt Kissingernek egy további elküldés kísérlete, amikor arra próbált hivatkozni, hogy az amerikai külképviseleteknek küldött körtávirat „valami jegyzőkönyvvezető tisztviselő” fogalmazta, aki rövid összefoglalójába azt vette fel, amit Sonnenfeldt előadásának lényegévé vált megérteni. Ám ebbe a magyarázkodási

kísérletbe is beletört a State Department bicskaja, mert az amerikai sajtó pillanatok alatt kiderítette és közölte, hogy a körtáviratban foglalt szöveget maga Warren Zimmerman fogalmazta, aki viszont Arthur Hartmannnak, Kissinger európai ügyi államtitkárának különleges feladatokkal megbízott munkatársa. Mi több: mind Kissinger, mind Sonnenfeldt kézzelírta, hitelesítették az összefoglaló szövegét, ami aztán körtáviratban kiment világszerte az összes, a londoni konferencián részt nem vett amerikai követeknek.

Dr. Varga László, a Szabad Magyar Jogászok Világszövetsége elnöke írja: *Ki irányítja Amerika külpolitikáját* című cikkében:

„Sonnenfeldt fejtegetése méltán okozott megdöbbenést, mint a külügyminiszter leleplezett titkos kelet-európai politikája. A vita az első napokban az organikus szó körül forgott, ami érthető, mert az egész Sonnenfeldt elmélet ezen áll és bukik. Ugyanis ennek a szónak mind az angolban, mind a magyarban a jelentése azonos, vagyis ami valaminek organikus, szerves része, az ahhoz elválaszthatatlanul hozzátartozik. Az első napokban tagadták, hogy Sonnenfeldt használta volna az organikus szót. Jőmagam is részt vettem Washingtonban, március 26-án a külügyminisztériumban tartott megbeszéléseken, ahol ez szóba került. Az arra legilletékesebb, magas beosztású külügyminisztériumi osztályvezető látszólag kínosan, szinte utasításszerűen mondta, hogy Sonnenfeldt nem használta az organikus szót. Amikor pár nap múlva Sonnenfeldt teljes beszámolója napvilágot látott, és abban benne volt az organic szó, Kissinger azonnal kijelentette, hogy ez egy szerencsétlen szó. Ez igaz. Sonnenfeldt pedig április 6-án közölte, hogy a sajtó más jelentőséget adott e szónak mint ő. De hogy ő mit gondolt, arról hallgatott.”

A fentiek ismeretében megállapítható, hogy a belső használatra szerkesztett szöveg kifejezi és fedi a jelenlegi amerikai külpolitika vezetőinek irányvonalát. A hibát (a maguk részéről) ott követték el, hogy mielőtt a sajtóba került volna, nem fordították le birka-nyelvre. Az amerikai politika bolsevizálásának előrehaladt álláspontra mutat, hogy minden felháborodás ellenére is, a külügyi szervekben nem történt személyi változás. Megállapítható, hogy Amerika külügyi hivatala (amely a jelenkori történelem leghatásosabb alakító tényezője) a németországi emigránsok igazgatása alatt Amerika népének véleményével és szándékával ellentétes külpolitikát folytat.

Feltételezhető továbbá az is, hogy ez a nyilvánosságra került Kissinger–Sonnenfeldt utasítás az európai követségek részére, előkészítője egy olyan külpolitikai folyamatnak, amely a **közép-európai államok szovjet tagállamságát hozza létre**. Szerintünk nem az organic szó az egyetlen jel ami erre mutat, hanem a lengyel alkotmányreformra való utalás is, amely tudvalevően a tagállamság tényei mellett a Szovjetunióhoz csatlakozás proklamációját csupán mint későbbi időpontban végrehajtható formát hagyta meg. Borzongva gondolunk a fent idézett mondatra: *„Hasonló folyamat megy most végbe Magyarországon is, ahol Kádár János szereplése figyelemreméltó”*.

Tegyük hozzá: – hogy végre valósággyá váljon a Szocialista Köztársaságok Nemzetközi Uniója, ahogy azt a jaltai összeesküvők elhatározták.

(Ausztráliai Magyarország, 1976 július)